

HAT OCH KRÄNKNINGAR PÅ INTERNET

EN VÄGLEDNING TILL FÖRÄLDRAR OCH ANDRA VUXNA NÄRA BARN

Statens medieråd

www.statensmedierad.se

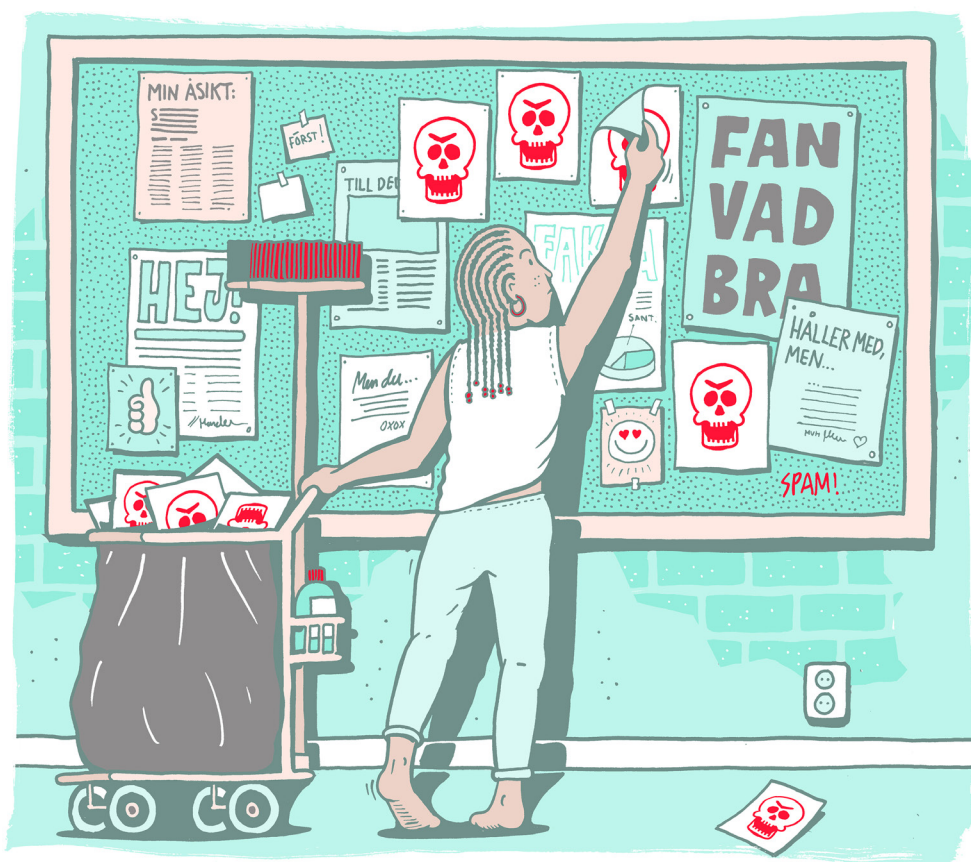

**NO HATE
SPEECH
MOVEMENT**

HEJ!

Är du orolig när ditt barn är på internet?
Vad är ditt ansvar som förälder och hur kan
du stötta ditt barn?

För att kunna stödja ditt barn i hans digitala vardag är det bra om du som förälder har en del kunskap. Hur fungerar olika sociala medier? I vilka forum deltar ditt barn? Vet ditt barn hur man bör uppföra sig digitalt? Har ditt barn utsatts för någon kränkning? Har ditt barn egna strategier för att hantera problem på internet?

— INNEHÅLL —

Fem råd till dig som förälder04

Kunskap

Unga och internet06

Vad är en kränkning?08

Dialog

Ditt barns liv på internet09

Unga som bloggar11

Kontakt

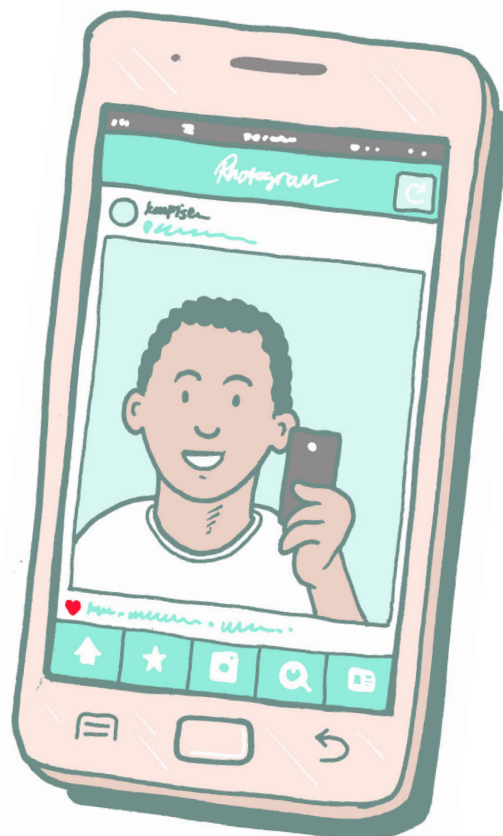
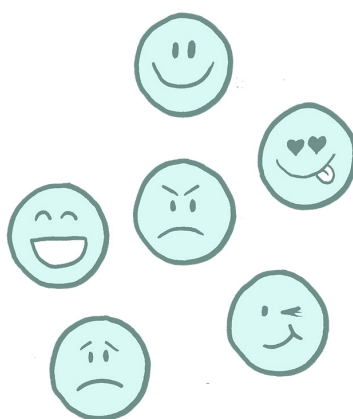
Hit kan du vända dig12

Tipsa ditt barns skola13

Vad är?

No hate speech movement14

Statens medieråd14

FEM RÅD TILL DIG SOM FÖRÄLDER

Trots att livet på internet är lika verkligt som ”det vanliga” livet pratar de flesta familjer betydligt mindre om det som händer på internet. Här är fem råd för att ändra på detta.

1 Skaffa kunskap

Skaffa dig kunskap om hur olika sociala medier och spel fungerar, så att du har något att relatera till. Be ditt barn berätta om och visa funktionerna i de forum som just ditt barn brukar besöka.

2 Förklara din oro

Om du är orolig för att ditt barn ska bli utsatt för kränkningar på internet, berätta det. Förklara vad du oroar dig för och varför.

3 Utarbeta strategier

Kanske har ditt barn egna strategier för att hantera problem på internet? Om inte – utarbeta sådana tillsammans.

4 Uppmana ditt barn att reagera

Uppmana ditt barn att berätta även om kränkningar som andra råkar ut för. Diskutera hur ditt barn kan reagera och agera i olika situationer där hen blir vittne till en kränkning.

5 Skuldbelägg inte

Om ditt barn berättar att hen råkat ut för en kränkning på internet – skuldbelägg inte, även om du tycker att hen kanske betett sig obetänksamt. Ta reda på vad som har hänt och försök sedan att lösa situationen tillsammans med ditt barn.

— FEM RÅD —

65% av föräldrarna till barn mellan 13 och 16 år oroar sig för att deras barn ska bli mobbade eller hotade på nätet. 48% av barnen i samma åldersgrupp uppger att de och deras föräldrar sällan eller aldrig pratar om saker de gjort eller sett på internet.
(Källa: Föräldrar & medier 2015 och Ungar & medier 2015)

UNGA OCH INTERNET

Barn och unga har i alla tider utsatt varandra för kränkningar av olika slag, inte minst i skolan. Det som är skillnaden i dag är att det inte finns någon fredad zon. Det hjälper inte att gå hem från skolan då kränkningarna ofta följer med den unga hem, via mobilen i fickan.

En annan skillnad är att i dag kan kränkningar spridas mycket lätt och nå långt utanför den närmaste kretsen. Effekten kan därför bli mycket större än vad förövaren avsåg från början.

95% av unga mellan 13 och 16 år har en smartphone med pekarmär. Bland unga mellan 9 och 12 år är motsvarande siffra 78%. (Källa: *Ungar & medier 2015*)

Skolan har ett ansvar att utreda vad som skett om en kränkning sker på eller har anknytning till skolan. Du som förälder har också en viktig roll när något har hänt och inte minst innan något har hänt, genom att stärka ditt barn som medveten medieanvändare.

Se våra filmer om näthat här: www.nohate.se/material/filmer

Att unga lever en del av sina liv digitalt är inte ett problem i sig utan en del av vår verklighet i dag. Kontakt via sociala medier är den vanligaste internetaktiviteten bland tonåringar. Från treårsålder kan man börja se skillnad mellan könen när det gäller vilka spel de spelar och hur länge de spelar. När det gäller övrigt medieanvändande är det ingen större skillnad mellan flickor och pojkar förrän i 9–11 årsåldern. Pojkar börjar då spela mer än flickor, och flickor använder sociala medier längre tid än pojkar. Dessa könsskillnader ökar med stigande ålder.

Hat och kränkningar förekommer både i onlinespel och i kommentarsfält till youtubefilmer, bloggar och sociala medier som Kik, Instagram och Facebook. Oavsett arena så är hat och kränkningar något som unga måste förhålla sig till och hantera.

Vill du läsa mer om ungas användning och upplevelser av medier? Ladda ner *Ungar & medier 2015* (Statens medieråd 2015) från www.statensmedierad.se

Vill du läsa mer om datorspelande och hur du som förälder kan agera om du upplever att ditt barn har ett problematiskt datorspelande? Ladda ner *Problematiskt datorspelande bland barn och unga* (Statens medieråd 2015) från www.statensmedierad.se

VAD ÄR EN KRÄNKNING?

Internet är inte ett laglöst land. Det kan dock vara svårt att veta vad som är olagligt och vad som är lagligt. Var går gränsen? Vilket ansvar kan man utkräva av unga för kränkande kommentarer och vilken hjälp kan man få?

I juridik-podden, som består av nio avsnitt om 10–15 minuter vardera, reder juridikprofessor Märten Schultz och juristen Tove Lindgren ut var gränserna går. Lyssna gärna tillsammans med ditt barn. För dig som förälder kan det vara bra att ha en grundläggande kunskap om vad lagen säger, så att du kan stötta ditt barn när det behövs.

Lyssna på våra poddar om juridik och lagar på nätet: www.nohate.se/podcast-arkiv/juridik-poddar

6% av pojkarna och 18% av flickorna mellan 13 och 16 år har erfarenhet av att någon varit elak eller mobbat dem på internet eller via mobilen under det senaste året (*Källa: Ungar & medier 2015*).

59% av unga mellan 13 och 25 år uppgav i en undersökning att de sett någon råka illa ut i sociala medier (*Ungdomsbarometern 2014, på uppdrag av Statens medieråd*).

Vill du läsa mer om kränkningar och vad som gäller juridiskt, se www.nohate.se/vad-ar-nohate/lagoversikt och www.statensmedierad.se/larommedier/juridikvadgalleronline

DITT BARNS LIV PÅ INTERNET

Att ha en generell bild av ungas medieanvändning är bra, men det viktigaste är att ha en uppfattning av just ditt barns liv på internet. För många föräldrar är det självklart att samtala med sina barn om skoldagen, vad de har gjort, ätit och om de har några läxor. Det är inte lika vanligt att ställa frågor om vad barnen har gjort på internet. ”Hur var det på nätet i dag?” borde kanske vara en lika vanlig fråga att ställa vid middagsbordet som ”Hur var det i skolan i dag?”.

Att bli inbjuden i sitt barns sociala liv på internet kan upplevas som svårt och frågorna man kan ställa sig är många. Var går gränsen mellan att övervaka och visa sig intresserad? Ska man som förälder kräva att bli accepterad som ”vän” i sociala forum som Facebook eller Instagram för att barnet ska få använda dessa forum? Hur ska man reagera om barnet berättar om taskiga saker som hen blivit utsatt för i ett socialt forum?

Funderar du på detta? Lyssna då på No hate-poddens avsnitt *Föräldrarna* som diskuterar just dessa frågor www.nohate.se/podcast/foraldrarna

Gäster i poddstudion är Jonas Söderlund, kurator på BRIS, Nicklas af Ekenstam, IT-konsult och förälder, och Johnny Lindqvist, expert på barn och internet.

— DIALOG —

Kunskap om ungas vardag på internet kan du som förälder till viss del läsa dig till eller få genom att du själv är aktiv på internet. Den viktigaste kunskapen får du dock genom att prata med ditt barn och diskutera olika strategier till hur hen kan agera. Här kommer fyra råd till unga för ett trevligare och bättre internet som du som förälder kan ta med dig när du pratar med ditt barn.

1

Var kritisk

Fundera på vad du läser, ser och hör på nätet.

2

Ljug inte

Använd ditt riktiga namn när du postar eller kommenterar.

3

Såra ingen

Tänk efter innan du skriver eller delar innehåll som handlar om andra än dig själv.

4

Säg till

Anmäl det som inte känns okej till hemsidan du ser det på, oavsett om det handlar om dig eller andra.

UNGA SOM BLOGGAR

Bloggare råkar ibland ut för hatfyllda eller kränkande kommentarer. Om ditt barn bloggar eller modererar ett forum är det bra att stötta genom att tillsammans utarbeta strategier för hur oönskade situationer ska hanteras.

Du hittar kunskap och tips i två webbutbildningar för unga: en för bloggare och en för moderatorer. Utbildningarna är till för att den som bloggar eller modererar ska kunna lära sig mer om rättigheter och skyldigheter, och få tips på regler att sätta upp på bloggen eller forumet.

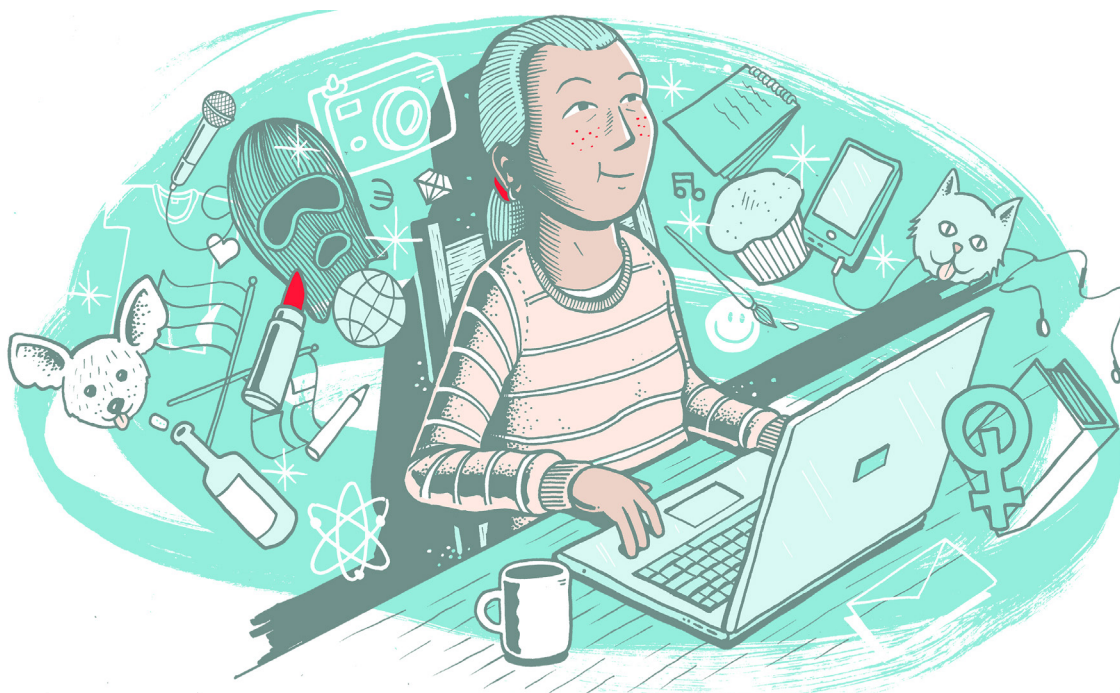

Här finns våra utbildningar för bloggare och moderatorer:

www.nohate.se/utbildning/for-bloggare

www.nohate.se/utbildning/for-moderatorer-online

HIT KAN DU VÄNDA DIG

Om du som förälder vill ha någon att prata, resonera eller bolla din oro med kan du alltid ringa till BRIS vuxentelefon om barn på telefonnummer 0771 - 50 50 50.

Om något redan har hänt, som du vill gå vidare med, finns det myndigheter och organisationer som du kan kontakta för att få hjälp. Glöm inte att prata med ditt barns skola så att ni kan agera tillsammans.

www.polisen.se

Anmäl brott till polisen även om det sker på internet.

www.juridikinstitutet.se

Juridikinstitutet är en ideell organisation som arbetar med internetrelaterade kränkningar. De kan hjälpa dig att anmäla nätbrott.

www.skolinspektionen.se/BEO

Barn- och elevombudet tar emot anmälningar om kränkningar i förskolan och skolan.

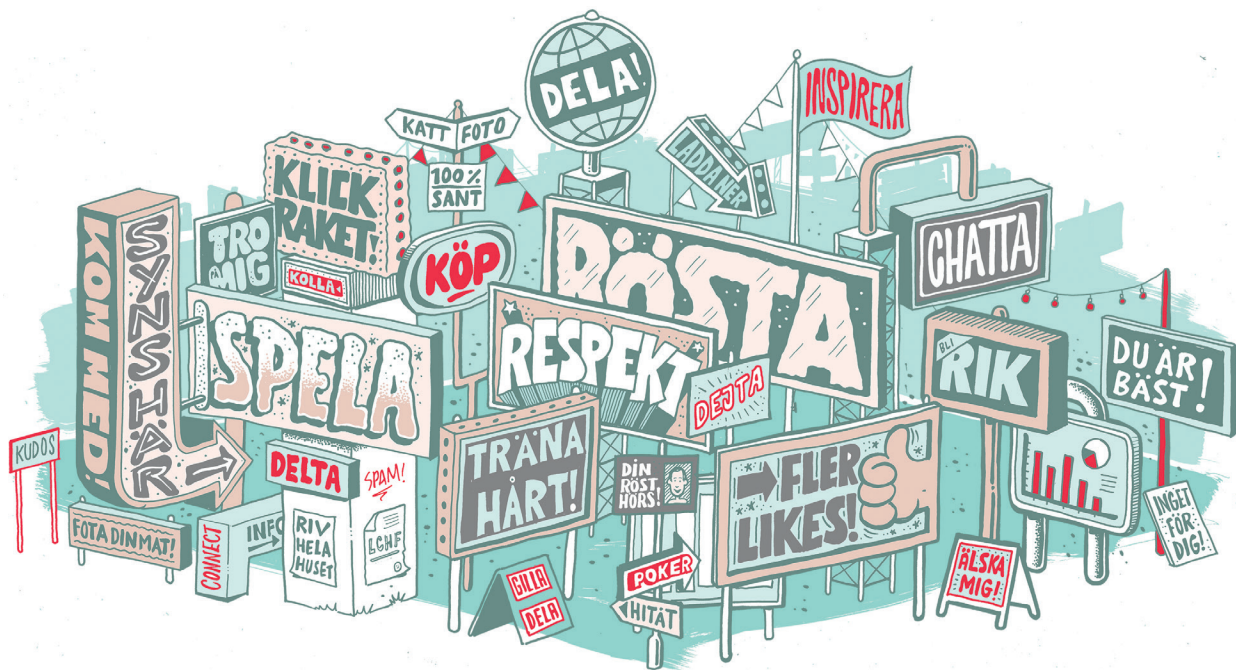

För fler tips om vart du kan vända dig, men även vart ditt barn kan vända sig med frågor eller om hen är i behov av stöd, se:

www.nohate.se/vad-ar-nohate/har-kan-du-fa-hjalp-och-mer-information

TIPSA DITT BARNNS SKOLA

Skolan har ett ansvar att utreda vad som skett om en kränkning sker på skolan eller har anknytning till skolan. Liksom du som förälder kan skolan göra mycket även i ett förebyggande skede. Om du vill tipsa ditt barns skola om undervisningsmaterial kring internet, tipsa gärna om www.nohate.se. Där finns metodmaterialet *No hate i skolan* och metodmaterialet *Vad gäller juridiskt på nätet?* (Statens medieråd 2014).

VAD ÄR?

Vad är No Hate Speech Movement?

Statens medieråd driver Europarådets kampanj No Hate Speech Movement i Sverige, på regeringens uppdrag. Kampanjens syfte är att förebygga rasism, sexism, främlingsfientlighet och andra former av intolerans samt värna demokratin mot våldsbejakande extremism. Kampanjen inriktas särskilt mot att främja mänskliga rättigheter, demokrati och jämställdhet på internet, samt att uppmuntra till källkritik och kritiskt tänkande i relation till medier. Läs mer om No Hate Speech Movement på www.nohate.se

Vad är Statens medieråd?

Statens medieråd är en expertmyndighet som arbetar med att ta in, tolka och sprida forskning om barns och ungas mediesituation, att producera informations- och undervisningsmaterial i medie- och informationskunnighet (MIK) för skolor och bibliotek och att fastställa åldersgränser för biofilm.

Myndighetens uppdrag är att verka för att stärka barn och unga som medvetna medieanvändare och skydda dem från skadlig mediepåverkan. Läs mer om vad Statens medieråd gör på www.statensmedierad.se

— VAD ÄR? —

Tillsammans kan vi göra skillnad!

www.nohate.se

TILLSAMMANS MOT NÄTHAT
www.nohate.se

**NO HATE
SPEECH
MOVEMENT**